

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

dla Miasta Legionowa

na lata 2018 – 2020

Legionowo, 2018r.

Spis treści:

1. Wstęp i ogólne uwarunkowania systemowe
2. Podstawa prawna
3. Diagnoza
4. Cele
5. Adresaci, kierunki działania
6. System instytucji lokalnych
7. Źródła finansowania
8. Ewaluacja
9. Monitoring
10. Wnioski i rekomendacje

1. Wstęp i ogólne uwarunkowania systemowe.

Gminny program wspierania rodziny w Legionowie (dalej zwany Programem) wpisuje się w ogólnokrajowe ramy realizacji polityki rodzinnej państwa oraz stanowi opracowanie zawierające aktualne uwarunkowania funkcjonowania rodziny w środowisku lokalnym miasta. Wsparcie rodziny postrzegane jest jako kompleksowe ujęcie współczesnych problemów rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci oraz relacji pokoleniowych. Program zakłada wzmocnienie wypracowanego już spójnego systemu pomocy rodzinie, która wymaga wyspecjalizowanego wsparcia skierowanego w szczególności na funkcje opiekuńcze wobec dzieci oraz definiowanie relacji pokoleniowych z uwzględnieniem tendencji starzenia się społeczeństwa.

Program jest odpowiedzią na aktualne wieloczynnikowe postrzeganie rodziny i jej problemów. Założenia programowe znajdują swoje źródła w interdyscyplinarnym ujęciu problemu. Wśród źródeł determinujących niniejszy program należy wymienić:

Praktyczne zastosowanie zasady pomocniczości jest jedną z podstawowych przesłanek wyznaczonych w programie celów. Implementacja zasady pomocniczości na grunt praktyki działań społecznych jest jedną z kluczowych kwestii w efektywnej realizacji Programu wsparcia rodziny. Program jest zatem efektem wyważenia interesów rodziny postrzeganej jako autonomiczna i samodzielna komórka społeczna oraz władztwa publicznego w zakresie realizacji działań ochronnych wobec rodziny. Praktyka prowadzenia działań społecznych na gruncie lokalnym w mieście legionowo jednoznacznie wskazuje na doniosłe znaczenie i konieczność wypracowania spójnego systemu działań godzących w sobie z jednej strony poszanowanie subsydiarnej pozycji rodziny oraz i interwencjonizm publiczny z drugiej.

Istotnym zagadnieniem pomocnym w formułowaniu treści Programu było wykorzystanie wypracowanego już w Legionowie potencjału organizacyjnego i kapitału ludzkiego tzw. III sektora. Upodmiotowienie i ochrona rodziny z jednoczesnym subsydiarnym wsparciem lokalnego sektora publicznego oraz sektora pozarządowego stanowi główną oś Programu z jednoczesnym poszanowaniem aksjologii społecznej w zakresie funkcjonowania rodziny.

Program jest kontynuacją dokumentu przyjętego przez miasto legionowo do realizacji na lata 2014 – 2016. Stanowi on zarys kolejnej perspektywy periodycznej - jest uzupełniony i zaktualizowany o doświadczenia oraz obecne uwarunkowania formalne i społeczne.

2. Podstawa prawna.

Treść i założenia Programu opierają się na źródłach powszechnie obowiązującego prawa oraz stanowią realizację zawartych w nich dyspozycji. Jako nadrzędną zasadę ustrojową należy uznać zawartą w art. 18 konstytucji RP zasad ochrony rodziny. Do głównych podstaw prawnych

niniejszego opracowania należy zaliczyć:

Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. Dz. U. Nr 78, poz. 483.

Ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017r. poz. 697ze zm.).

Ustawę z dnia 29 lipca 2015r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. ,poz.1390).

Ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016r. poz. 487 ze zm.).

Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017r. poz. 783 ze zm.).

Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017, poz. 1769 ze zm.).

Jako uzupełnienie podstaw prawnych należy też uznać rozporządzenia wykonawcze do ustaw oraz programy społeczne zarówno ogólnokrajowe, jak i lokalne, w tym powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej. Ze względu na dobiegający końca okres obowiązywania programu powiatowego niniejszy Program może zostać skorygowany w ramach prowadzonego monitoringu i ewaluacji o założenia nowego programu rozwoju pieczy zastępczej przyjętego przez władze powiatowe na kolejny okres począwszy od 2018r.

3. Diagnoza.

Miasto Legionowo jest jednostką samorządu gminnego średniej wielkości ze specyficznym uwarunkowaniami społecznym wynikającymi z położenia na obszarze aglomeracji warszawskiej w bezpośrednim sąsiedztwie Warszawy. Diagnozę należy postrzegać w kontekście położenia geograficznego i związanymi z tym tendencjami i zjawiskami społecznymi charakterystycznymi dla obszaru metropolitarne. Na koniec czerwca 2017r. liczba mieszkańców Gminy Legionowo (pobyt stały i czasowy) wynosiła 52 650, w tym kobiet 28 028, mężczyzn 24 622. Jeśli chodzi o rynek pracy w gminie to na koniec czerwca 2017r liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w wynosiła 1515 osób. Wynik ten potwierdza kilkuletnią tendencję systematycznego spadku liczby bezrobotnych.

Ze świadczeń pomocy społecznej w ramach zadań zleconych i własnych bez względu na ich rodzaj i formę i źródła finansowania w roku 2016 skorzystało 1355 Rodzin, w tym 2529 osób w rodzinie.

Powody przyznawania pomocy to:

- bezrobocie 501 rodzin, w tym 1115 osób

- niepełnosprawność 510 rodzin, 878 osób

- długotrwała choroba 623 rodzin, 989 osób

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 197 rodzin, 6620 osób

Ośrodek Pomocy Społecznej ponosi wydatki za pobyt w pieczy zastępczej 55 dzieci , w tym 38 przebywa rodzinie zastępczej oraz 17 dzieci w rodzinnym domu dziecka.

W pierwszym półroczu 2017r. z pomocy społecznej skorzystało 1185 Rodzin, w tym 2161 osób w rodzinie. Powody udzielania wsparcia to:

- bezrobocie 413 rodzin, w tym 880 osób,
- niepełnosprawność 472 rodziny, w tym 785 osób
- długotrwała choroba 556 rodzin, w tym 865 osób,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 159 rodzin, w tym 537 osób w rodzinie.

Ze wsparcia asystenta rodziny w roku 2016 skorzystało 29 rodzin, dla porównania w pierwszym półroczu 2017r. było to 16 rodzin. Dodatkowo należy wskazać na ciągle zapotrzebowanie na funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego z ustalonym limitem 60 miejsc.

4. Cele.

4.1. Cel główny

Kontynuacja i rozwój systemowego wsparcia rodzin wymagających pomocy w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Dodatkowo wzmocnienie potencjału kadrowego poprzez doskonalenie zawodowe w zakresie aktualnych wyzwań w problematyce rodziny.

4.2. Cele szczegółowe

Wieloaspektowe wspieranie rodzin w ich prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku lokalnym poprzez:

- utrzymanie i rozwój specjalistycznego poradnictwa psychologicznego,
- wsparcie poradnictwa pedagogicznego realizowanego w placówkach oświatowych,
- wprowadzenie poradnictwa prawnego w zakresie prawa rodzinnego i socjalnego,
- utrzymanie wsparcia dla instytucji i organizacji działających na rzecz dzieci,
- wdrażanie i wspieranie programów przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym w rodzinie,
- pomoc w rozwiązywaniu sytuacji z zakresu interwencji kryzysowej,
- udzielanie wsparcia finansowego i materialnego rodzinom dysfunkcyjnym.

Promowanie polityki prorodzinnej oraz wspieranie nowych innowacyjnych metod pracy z rodziną i dzieckiem.

- doskonalenie zawodowe pracowników w zakresie pracy z rodziną,

- promowanie praw dziecka jako jednego z priorytetów realizacji założeń wsparcia rodziny,
- szkolenie i wsparcie wolontariuszy pracujących na rzecz wsparcia rodziny,
- organizowanie i wspieranie lokalnych inicjatyw na rzecz integracji społecznej w oparciu o rodzinę,
- realizacja programów profilaktyk uzależnień w zakresie oddziaływania na rodzinę,
- organizowanie i wsparcie dla inicjatyw edukacyjnych i wychowawczych.

Wspieranie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

- wzmocnienie pozycji asystenta rodzinnego w rodzinach wieloproblemowych,
- diagnoza i praca socjalna z rodziną biologiczną,
- wspieranie i realizacja programów umożliwiających powrót dziecka do rodziny biologicznej,
- wspieranie systemu pieczy zastępczej,
- współpraca z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi przy usamodzielnianiu się ich wychowanków,
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Sądem,
- współfinansowanie pobytu dziecka w zastępczych formach pieczy.

Wspieranie działań na rzecz pomocy rodzinom wielopokoleniowym z trudnościami w relacjach ze starszymi członkami rodziny.

- doskonalenie zawodowe pracowników w zakresie problemów rodzin wielopokoleniowych,
- organizowanie i wsparcie lokalnych akcji na rzecz obecności osób starszych w rodzinie i środowisku lokalnym.

5. Adresaci, kierunki działania i spodziewane rezultaty.

Adresatami programu są mieszkańcy Gminy Legionowo.

Kierunki działania wyznaczone są przez cel główny z pomocniczym uwzględnieniem celów szczegółowych i obejmują wszelkie działania wspierające rodzinę jako podstawową jednostkę społeczną funkcjonującą w środowisku lokalnym Gminy Legionowo.

Wśród spodziewanych rezultatów realizacji programu należy wskazać głównie na rezultaty długofalowe wynikające z okresowości istoty programu. Długofalowa perspektywa Programu nie wyklucza osiągania rezultatów doraźnych, które jednocześnie wpisują się w tendencję długofalowej perspektywy.

Do rezultatów długofalowych należy zaliczyć:

- poprawa funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnymi,
- podniesienie i standaryzacja usług świadczonych przez realizatorów Programu,

- podniesienie wieloaspektowo rozumianego bezpieczeństwa rodziny,
- poprawa funkcjonowania dziecka w środowisku szkolnym, lokalnej społeczności i w grupie rówieśniczej,
- zmiana postaw społecznych poprzez działania profilaktyczne, socjalizujące i resocjalizujące,
- Uświadomienie potrzeb i funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych,
- uświadomienie roli starszych członków rodziny w kontekście wychowania i edukacji,
- zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej,
- zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego,
- stała aktywizacja organizacji pozarządowych,
- ewidencjonowanie danych dotyczących działań podejmowanych na rzecz rodziny i dziecka.

6. System instytucji lokalnych realizujących program.

Program realizowany jest w oparciu o ujęcie wielosektorowe z uwzględnieniem podmiotów bezpośrednio lub pośrednio oddziaływującymi na rodzinę i dziecko. Dotychczasowe doświadczenia wskazują na potrzebę większego zaangażowania podmiotów drugiego sektora tj. podmiotów prywatnych.

Realizatorzy bezpośredni:

- Ośrodek Pomocy Społecznej – jednostka koordynująca realizację Programu,
- Urząd Miasta Legionowa,
- gminne placówki oświatowe,

Współpraca z:

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Sąd Rejonowy , zespół kuratorów,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- placówki kulturalne,
- powiatowymi placówkami oświatowymi,
- organizacjami pozarządowym i kościelnymi,
- sklepami, punktami handlowymi sprzedającymi alkohol tytoń.

7. Źródła finansowania.

Program wymaga zabezpieczenia źródeł stałych i doraźnych finansowania planowanych w perspektywie periodycznej. Do podstawowych źródeł finansowania należą:

- budżet gminy,
- środki z funduszy Unii Europejskiej,
- z innych funduszy zewnętrznych tj. programów i konkursów.

Szczegółowe planowanie wydatków na realizację Programu będzie odbywało się corocznie po uzyskaniu informacji o wysokości przyznanych środków na dany rok.

8. Ewaluacja.

Program jest co do istoty dokumentem periodycznym i otwartym, którego wykonanie koordynowane jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Legionowie. Periodyczność dokumentu determinuje jego ewaluację, która będzie dokonywana punktowo przez jednostkę koordynującą w zależności od potrzeb i na zasadach ustalonych przez Dyrektora z priorytetowym uwzględnieniem efektywności realizacji poszczególnych celów.

9. Monitoring.

Monitorowanie Programu jest podstawowym narzędziem na bieżąco weryfikującym i korygującym realizację Programu. Dodatkowo monitoring służy systematycznemu badaniu efektywności podejmowanych działań. w ramach Programu. Stały monitoring prowadzony jest w oparciu o dane z realizacji celów szczegółowych oraz podejmowanych działań.

Podmiotem monitorującym jest koordynator Programu tj. Ośrodek Pomocy Społecznej.

10. Wnioski i rekomendacje.

Założenia niniejszego programu są prostą konsekwencją realizacji poprzednio obowiązującego dokumentu oraz stanowią swoistą pochodną doświadczeń i aktualnej diagnozy środowiska lokalnego.

Dokonana ocena Programu poprzedniego pozwala na twierdzenie, że dotychczas podejmowane działania programowe były trafne i wpisywały się w założone cele Programu. Dotychczasowe doświadczenia pokazują potrzebę doskonalenia zawodowego pracowników socjalnych w zakresie aktualnej problematyki rodzinnej. Taka potrzeba znalazła swoje odzwierciedlenie w celu głównym

Programu jako element na tyle istotny zarówno dla ogólnych założeń programowych, jak i w obszarach poszczególnych celów szczegółowych.

Kolejnym istotnym wnioskiem i zarazem rekomendacją jest dostrzeżenie problemu osób starszych w rodzinach. Tendencja demograficzna jednoznacznie wskazuje na szybkie starzenie się społeczeństwa, to zaś powoduje, że współczesna rodzina coraz częściej obcuje z problemami osób starszych i ich wpływem na funkcjonowanie rodziny. Założeniem programu jest zarówno profilaktyczne wskazanie zagrożeń w tym zakresie, jaki i akcentowanie potencjalnych korzyści.

W ramach rekomendacji należy wskazać na dalszą potrzebę wzmocnienia lokalnych rozwiązań systemowych służących rodzinie i dziecku. Wypracowanie spójnego systemu zarówno w ujęciu poziomym - sektorowym oraz pionowym – administracyjnym nadal stanowi wyzwanie do działania. Podobnie dalszych wysiłków wymaga standaryzacja procedur. Aktualne jest również wskazywanie na przyczyny i skutki dysfunkcji z jednoczesnym prowadzeniem polityki prorodzinnej, eksponującej wartości.